IZVORI FINANCIRANJA U POLJOPRIVREDI

Tukara, Mirna

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:810284

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Mirna Tukara
Sveučilišni preddiplomski studij smjera Agroekonomika

IZVORI FINANCIRANJA U POLJOPRIVREDI

Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Mirna Tukara
Sveučilišni preddiplomski studij smjera Agroekonomika

IZVORI FINANCIRANJA U POLJOPRIVREDI

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Izv.prof.dr.sc. Jadranka Deže, predsjednik
2. Izv.prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, mentor
3. Doc.dr.sc. Snježana Tolić, član

Osijek, 2015.

Sadržaj

1. UVOD 1
2. METODE RADA I IZVORI PODATAKA 2
3. FINANCIRANJE U POLJOPRIVREDI 3
3.1. Vrste financiranja poljoprivredne proizvodnje 5
3.1.1. Poticaji 6
3.1.2. Europski fondovi 8
3.1.2.1. Zajednička poljoprivredna politika EU 9
3.1.2.2. Mjera 6 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“ 10
3.1.2.3. Mjera 4 „Ulaganja u fizičku imovinu“ 11
3.1.3. Krediti 14
4. MODELI FINANCIRANJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE 17
4.1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) 17
4.1.1. Poljoprivreda i ujednačen razvoj 17
4.1.2. Gospodarstvo 20
4.1.3. Kreditiranje pripreme poljoprivredne proizvodnje 21
4.2. Kreditna banka Zagreb (KBZ) 22
4.3. Privredna banka Zagreb 23
4.4. Hrvatska poštanska banka 25
5. SWOT ANALIZA 30
6. ZAKLJUČAK 32
7. POPIS LITERATURE 33
8. SAŽETAK 34
9. SUMMARY 35
10. POPIS TABLICA 36
11. POPIS SLIKA 37
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA 38

1. UVOD

Poljoprivreda je djelatnost koja se bavi proizvodnjom hrane. Bavi se aktivnostima kao prerada, prijevoz i promet vlastitom aktivnošću proizvedenih biljnih i životinjskih proizvoda. Ima dvije funkcije: zamjenjivu i nezamjenjivu. Nezamjenjiva funkcija je proizvodnja prehrane, a zamjenjiva je zaposlenje, tržište razvoja industrije, sudjelovanje u stvaranju društvenog proizvoda i dr.Ulaganja vlastitih i tuđih financijskih sredstava u vlastite ili tuđe poduzetničke poduhvatenaziva se financiranje. Izvore financiranja dijelimo prema roku raspoloživosti izvora financiranja na kratkoročne i dugoročne, prema vlasništvu na vlastite i tuđe izvore i prema porijeklu na unutarnje i vanjske.

Važnu ulogu u financiranju poljoprivrede imaju državne potpore, krediti i fondovi Europske unije. Državnim potporama i subvencijama država potiče aktivnosti gospodarstva, npr. proširenje gospodarstva, zapošljavanje, kupnja nove tehnologije i opreme itd. Najvažniji elementi sustava poticaja su premije, regresi, novčani poticaji, investicije, krediti, financiranje znanstveno-istraživačkog rada i potpore za razvoj savjetodavne službe i dr. Modeli za ostvarivanje potpora su: poticanje proizvodnje, kapitalna ulaganja za unaprjeđenje uvjeta proizvodnje poljoprivrednog gospodarstva i ruralni razvitak. Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu donio je Hrvatski sabor 2002. godine.

Europska unija omogućuje određene politike za koje izdvaja novčana sredstva iz različitih fondova: Kohezijskog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo. Takvim se novčanim sredstvima financira infrastruktura, okoliš, jačaju se gospodarske regije unutar Europske unije, potiče se zapošljavanje radno sposobnog stanovništva, potiču se aktivnosti malih i srednjih gospodarstava i sl.

Krediti su važan oblik financiranja poljoprivredne proizvodnje. Mogu biti investicijski, kojima se kupuju zemljišta, tehnologija, podižu dugogodišnji nasadi, proširuje kapacitet gospodarstva i sl., ili obrtni koji omogućavaju povećanje opsega proizvodnje, kontinuitet proizvodne i sl.Cilj ovog rada je utvrditi mogućnosti i izvore financiranja poljoprivredne proizvodnje komercijalnih banaka, europskih fondova i državnih poticaja.

2. METODE RADA I IZVORI PODATAKA

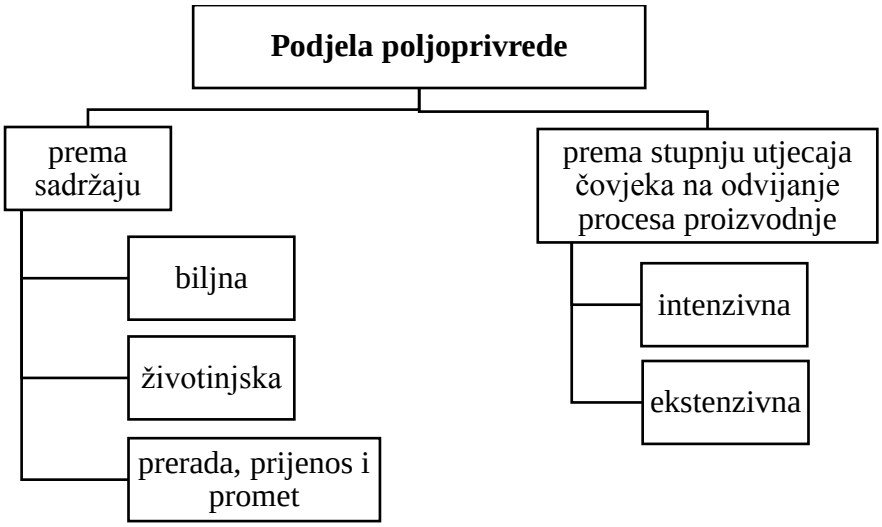
Pri izradi rada, korištene su metode analize i sinteze, a radi utvrđivanja povoljnijih uvjeta financiranja poljoprivredne proizvodnje, metoda komparacije i SWOT analiza.

Podaci su prikupljeni od komercijalnih banaka koje nude razne linije kredita radi kreditiranja poljoprivredne djelatnosti i razvoj gospodarstva. Isto tako su korišteni i internetski članci, internet podaci te stručne literature iz područja agroekonomike i ekonomije.

Korištenje ovih metoda izrade rada i izvora podatakadonosi pogled na povoljne uvijete financiranja i sufinanciranja poljoprivrednika.

3. FINANCIRANJE U POLJOPRIVREDI

Poljoprivreda je aktivnost vezana za uzgoj korisnih biljaka i životinja, te za preradu, prijevoz i promet vlastitom aktivnošću proizvedenih biljnih i životinjskih proizvoda. (Petrač, 2002.)

Slika 1. Podjela poljoprivrede

Izvor: Autor

Uzgoj jednogodišnjih i višegodišnjih biljaka ulazi u biljnu proizvodnju, a dijelimo ju na ratarstvo – uzgoj žitarica, industrijskog i krmnog bilja, povrća i cvijeća; vinogradarstvo – uzgoj vinove loze; voćarstvo – uzgoj voćnih stabala, grmova i voćnih biljaka; livadarstvo s pašnjarstvom.

Životinjska proizvodnja obuhvaća uzgoj svih vrsta životinja, a glavna grana je stočarstvo. Ono predstavlja granu poljoprivrede koja se bavi uzgojem, držanjem, hranidbom, smještajem i zdravstvenom njegom domaćih životinja.

Prerada, prijevoz i promet poljoprivrednih proizvoda obuhvaćaju sve aktivnosti poljoprivrednika koje su usmjerene na to da se biljni i životinjski proizvodi, koji su predmet prerade, prijevoza i prometa, većim dijelom rezultat vlastite proizvodne aktivnosti. (Petrač, 2002.)

Za intenzivnu poljoprivredu karakteristična su velika ulaganja živog rada i sredstava, stoga se dijeli na radno-intenzivnu i kapitalno-intenzivnu poljoprivredu, a za ekstenzivnu su poljoprivredu karakteristična niska ulaganja rada i sredstava.

Različitafizička, kemijska, biološka i morfološka svojstava i reljefni oblik poljoprivrednog zemljišta te prirodni uvjeti koji nisu jednaki u vremenu i prostoru znatno utječu na uspješnosti biljne proizvodnje. Jednakim ulaganjima rada i sredstava pod različitim uvjetima dobivaju se i različiti učinci, različita kvaliteta proizvoda, viši troškovi zbog nemogućnosti korištenja određene tehnologije i zbog dodatnih ulaganja. Ovisnost poljoprivredne proizvodnje o prirodnim uvjetima zavisi i od ponude i potražnje na tržištu, njihovoj cijeni te o rizicima koji prate takvu vrstu proizvodnje.

Problemi nastaju i zbog nepodudaranja vremena proizvodnje i vremena rada, jer je teško kroz cijeli proizvodni ciklus organizirati jednake intervale rada, te se javljaju "mrtve sezone". Organska proizvodnja zahtjeva posvećenost i stručnost zbog svoje osjetljivosti, a na njene rezultate utječu i nasljedne sklonosti, nerazmjernost između učinaka i ulaganja u različitim fazama razvitka biljaka i životinja. Potrebno je odrediti optimalne rokove završetka proizvodnog procesa bez obzira na ekonomske uvjete i mogućnosti.

Treća poljoprivredna specifičnost je vlasništvo nad zemljištem. Pojavljuju se problemi usitnjenosti poljoprivrednog zemljišta zbog prodaje ili nasljedstva, koji dovode do poteškoća u osnivanju eksploatacijskih jedinica optimalne veličine i ekonomski racionalnih organizacijsko-proizvodnih oblika što povlači za sobom onemogućavanje korištenja suvremen tehnike i tehnologije. Pojavljuju se i zemljišne rente koje određuju cijenu zemljišta, a time i cijenu poljoprivrednih proizvoda.

Određene su dvije funkcije poljoprivrede. Prva je nezamjenjiva tj. proizvodnja biljnih i stočarskih proizvoda za prehranu stanovništva, a druga zamjenjiva tj. služi kao tržište za razvoj industrije, proizvodi sirovine potrebne za industriju, poljoprivredne proizvode namijenjene izvozu, sudjeluje u stvaranju društvenog proizvoda, zaposlenju radno sposobnog stanovništva i osiguravanju vlastite egzistencije dijelu ukupnog stanovništva.

Potrebno je analizirati i planirati financiranje u poljoprivredi, odnosno utvrditi zadatke i ciljeve koji se žele ostvariti u djelatnosti, a da se pri tome ostvari pozitivan financijski rezultat.

Financiranjem se smatra svako ulaganje vlastitih ili tuđih sredstava u vlastite ili tuđe poduzetničke pothvate. Ono može biti nepovratno ili povratno – kreditiranje.

Analiza poslovanja temelji se na podacima iz poslovnih knjiga, a prikazuje pokazatelje financijske slabosti, likvidnosti i uspješnosti poslovanja. Da bi bila uspješna potrebno je analizirati kompletno poslovanje poduzeća. Zahvaljujući njoj možemo pratiti učinke poslovanja u odnosu na planirane ili standardne veličine. Analiza može uključivati i prijedloge mjera za poboljšanje poslovanja. (Negro, 2001.)

3.1.Vrste financiranja poljoprivredne proizvodnje

Izvori financiranja mogu se podijeliti prema roku raspoloživosti izvora financiranja na kratkoročna (do 1 godine) i dugoročna (više od 1 godine); prema vlasništvu na vlastiti i tuđi izvor financiranja te prema porijeklu na unutarnje – interne (izvore stvorene od samog poduzeća – amortizacija, pričuve, zadržani dobitak) i vanjske – eksterne (izvori prikupljeni emisijom kratkoročnih i dugoročnih vrijednosnih papira, uzimanjem kredita itd.).

U kratkoročnom financiranju razlikujemo:

- Bruto obrtni kapital – kratkotrajna imovina
- Neto obrtni kapital – razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza

Izvori kratkoročnog financiranja su:

a) Vremenska razgraničenja koja su rezultat kontinuiranog odvijanja poslovanja uz plaćanje usluga i podmirivanje obveza, npr. plaće i porezi.
b) Trgovački krediti koje dobavljači odobravaju kupcima isporukom robe i omogućavaju im naknadno plaćanje unutar odobrenog razdoblja.
c) Osigurani kratkoročni krediti koji se koriste za financiranje kratkoročnih ulaganja, kratkoročnih potraživanja od kupaca, sezonskih zaliha i prilagođavanje u razdobljima neizvjesnostima, npr. kredit na temelju zaloga vrijednosnica; kredit na temelju zaloga potraživanja; faktoring potraživanje; kredit na temelju zaliha.

d) Neosigurani kratkoročni krediti koje zajmodavci odobravaju klijentima na temelju njegove kreditne sposobnosti, npr. kredit na principu tekućeg računa, kreditna linija, revolving kredit i transakcijski kredit.

U osnovne oblike kreditnog dugoročnog financiranja ubrajamo:

a) Emisiju obveznica kojom se izdavatelj obvezuje isplatiti naznačeni iznos novčanih sredstava vlasniku obveznice.
b) Financiranje dugoročnim kreditima kojim se dužnik obvezuje kreditoru vratiti novčana sredstva po ugovorenom roku i naknadi.
c) Leasing koji daje pravo korisniku leasinga da uz određenu mjesečnu naknadu dobije pravo privremenog korištenja neke opreme ili nekretnine.

3.1.1. Poticaji

Državne potpore mogu se najkraće definirati kao oblik intervencije čime država transferira sredstva određenom dijelu gospodarstva ili pojedinom privrednom subjektu u cilju poticanja privredne aktivnosti. (Petrač, 2002.)

Subvencije su tekuća sredstva kojima država plaća razliku između cijene proizvoda i troškova proizvodnje što dovodi do sniženja cijene proizvoda ispod razine graničnog troška njihove proizvodnje.

Najvažniji elementi sustava poticaja su:

1. Premije, odnosno iznosi koji se isplaćuju poljoprivrednicima koji isporuče poljoprivredne proizvode ovlaštenim organizacijama po utvrđenim zakonskim propisima. One stimuliraju povećanje proizvodnje važnih poljoprivrednih proizvoda (prehrambenih proizvoda), stimuliraju poboljšanje kvalitete proizvoda i njihovu potrošnju te zaštićuju životni standard stanovništva.
2. Regresi, kojima država potpomaže razvitak poljoprivrede. Oni omogućuju razvijanje određenih grana poljoprivredne proizvodnje, unapređenje tehničke osnove, tehnologije, razvijanje proizvodne opreme i razvijanje proizvodnje pojedinih materijala za reprodukcije u poljoprivredi.
3. Novčani poticaji koji se dodatno dobivaju po jedinici robne proizvodnje ili po jedinici proizvodnih kapaciteta.

4. Investicije koje su sva ulaganja u izgradnju, podizanje ili nabavku novih sredstava ili zamjenu postojećih sredstava. Investicije u proizvodnji omogućavaju njeno održavanje i unapređenje. Nabavom suvremenih tehničkih sredstava omogućava se obavljanje radova koji se nisu mogli obaviti korištenjem slabije tehnike te ujedno :
    - smanjuju troškove proizvodnje,
    - povećavaju proizvodnost,
    - utječu na poboljšanje kvalitete rada,
    - omogućuju obavljanje poljoprivrednih radova u optimalnim rokovima
    - racionalnije korištenje reprodukcijskog materijala

    Poljoprivredna grana se razvija ulaganjem u nabavku produktivne stoke, podizanje dugogodišnjih nasada, ulaganjima u melioracijske zahvate i sl.
5. Krediti ilidužničko vjerovnički odnos, zasnova na ustupanju prava raspolaganja novcem, ili nekim drugim predmetom, od strane vjerovnika dužniku na izvjesno vrijeme i pod izvjesnim uvjetima: pokriće, kamata, rok, način otplate i sl. (Petrač, 2002.)
6. Financiranje znanstveno-istraživačkog rada kojim se stvaraju nova znanja u cilju jačanja gospodarstva i dobrobiti društva.
7. Potpora razvoju savjetodavne službe za tehnološko-tehnička unapređenja poljoprivrednih gospodarstava i subjekata u ribarstvu, davanje stručnih savjeta, instrukcija i prakse iz područja poljoprivrede, ribarstva i šumarstva, organiziranje edukacija i seminara, pružanju posebnih usluga za poljoprivredna gospodarstva i sl.

Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu donesen je 2002. godine od strane Hrvatskog sabora, a njime se ustupa pravo na državne poticaje poljoprivrednim gospodarstvima koja se bave poljoprivredom i koja djeluju kao trgovačko društvo, obrt ili zadruga, a dužni su se upisati u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Određena su tri modela za ostvarivanje potpora. Prvim modelom potiče se proizvodnja ratarskih kultura, sadnog materijala, višegodišnjih nasada i maslinovog ulja, stočarstva i stočarskih proizvoda, uzgoja pernate divljači, ribarstva te ekološka proizvodnja. Plaćanja se provode po hektaru poljoprivredne površine, stablu maslina, kilogramu duhana, komadu pernate divljači, grlu stoke, litri mlijeka, pčelinoj zajednici, kilogramu ribe i školjke i komadu riblje mlađi. Drugi model su kapitalna ulaganja za unaprijeđenije uvjeta proizvodnje poljoprivrednog gospodarstva, za koji se dobivaju nepovratna sredstva, a treći model ili

ruralni razvitak odnosi se na razvoj seoskog prostora i marketing, te očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina.

3.1.2. Europski fondovi

Europski fondovi su financijski instrumenti koji se daju zemljama članicama Europske unije kako bi provele pojedine politike koje omogućuje Europska unija.

Najznačajnija politika je Kohezijska politika za koju je u razdoblju 2007.-2013. godine izdvojeno 347 milijardi eura, a za razdoblje 2014.-2020. godine 376 milijardi eura.

Tablica 1. Fondovi Kohezijske politike

Fondovi Kohezijske politike				
Kohezijski fond	Europski fond za regionalni razvoj	Europski socijalni fond	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Izvor: Autor

Kohezijski fond financira projekte iz područja prometa i okoliša.U razdoblju 2014.-2020. namijenjeno 8milijardi eura. Financira se ekonomija s niskom razinom ugljičnog dioksida, prilagođavanje na klimatske promjene i sprječavanje rizika, zaštita okoliša, promicanje učinkovitosti resursa i promicanje održivog prometa.

Europski fond za regionalni razvojpotiče jačanje ekonomske i socijalne kohezije kako bi se smanjila razlika među regijama Europske unije. Za razdoblje 2014.-2020. izdvojeno je 183,3 milijarde eura za stvaranje i očuvanje održivih radnih mjesta u malim i srednjim poduzećima, ulaganja u infrastrukturu (energetiku, okoliš, promet i informacijsku i telekomunikacijsku tehnologiju), ulaganja u socijalnu, zdravstvenu i obrazovnu infrastrukturu, razvoj unutarnjeg potencijala i istraživanje inovacija te tehničku pomoć.

Europski socijalni fond je sedmogodišnji operativni program koji potiče zapošljavanje. Za Hrvatsku je, za razdoblje 2014.-2020. predviđeno 1,44 milijarde eura. Ova financijska sredstva odobravaju se preko projekata različitih organizacija za ulaganja u obrazovanje,

vještine i cjeloživotno učenje, promicanje socijalne uključenosti, borbu protiv siromaštva i jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javne uprave.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. Fond se financira sredstvima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i pridonosi ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020 promicanjem održivog ruralnog razvoja u cijeloj Europskoj uniji. Pridonosi ekološkoj i teritorijalnoj ravnoteži, zaštiti klimatskih uvjeta, uvođenju inovacija u poljoprivredni sektor, poticanju socijalne uključenosti i smanjenju siromaštva. Za razdoblje 2014.-2020. izdvojeno je 84,93 milijarde eura. Ovaj program je namijenjen za rješavanje problema koji se odnose na mlade poljoprivrednike, male farme, brdsko-planinska područja i male lance opskrbe.

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo omogućava sredstva za održiv razvoj ribarstva, akvakulture i ribolovnih područja u ribarskoj industriji i priobalnoj zajednici za koje je izdvojeno 6,57 milijardi eura za razdoblje 2014.-2020. godine.

3.1.2.1.Zajednička poljoprivredna politika EU

Zajednička poljoprivredna politika podrazumijeva skupinu pravila i mehanizama koji reguliraju proizvodnju, prodaju i promet poljoprivrednih proizvoda u EU. Ova politika se financira iz dva stupa:

I. stup su direktna plaćanja za potpore u poljoprivrednoj proizvodnji koja se financiraju iz Europskog fonda za poljoprivredu i garancije (EAGF)
II. stup su potpore za programe ruralnog razvoja koje se financiraju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD)

Za program ruralnog razvoja Republike Hrvatske u razdoblju 2014.-2020. planira se izdvojiti 2,38 milijarde eura, od čega su 298,95 milijuna eura (15%) direktna plaćanja iz I. stupa ZPP-a. Ovim programom promiče se znanje i inovacije u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnom području, jača se konkurentnost svih vrsta poljoprivrede i održivost poljoprivrednih gospodarstava. Promiče se organiziranje prehrambenog lanca i upravljanje rizicima, obnavljanje, očuvanje i promicanje ekosustava ovisnih o poljoprivredi i šumarstvu, smanjenje razine ugljika u zraku i dr.

3.1.2.2.Mjera 6 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“

Podmjera 6.1. je potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima.Potpora se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava, 85% iz proračuna Europske unije, a 15% iz proračuna Republike Hrvatske. Iznos potpore iznosi 50.000 eura, a isplaćuje se 30% prva rata nakon odobrenja za dodjelu potpore, 50%, druga rata uz započete poslovne aktivnosti i 20%, treća rata nakon provedenih aktivnosti. Ova potpora se dodjeljuje za:

- Kupnju domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala,
- kupnju, građenje i opremanje prostora i objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda,
- kupnju ili zakup poljoprivrednog zemljišta,
- podizanje novih nasada ili restrukturiranje postojećih,
- uređenje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta,
- građenje i opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih proizvoda,
- stjecanje potrebnog stručnog znanja i sposobnosti,
- operativno poslovanje poljoprivrednog gospodarstva.

Za ovu potporu poljoprivredno gospodarstvo moram imati ostvaren ekonomski rezultat od 8.000 do 49.999 eura. Sve proizvodne jedinice moraju biti upisane u odgovarajući registar, korisnik ne smije biti nositelj poljoprivrednog gospodarstva duže od 18 mjeseci i mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava kao nositelj. Dužan je biti upisan u Registar poreznih obveznika i kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva najmanje pet godina. Potrebno je napraviti poslovni plan i definirati ciljeve.

Podmjera 6.2. je potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima i ona se dodjeljuje za prihvatljive aktivnosti navedene u poslovnom planu i iznosi 50.000 eura koji se dodjeljuju u 2 rate, prva rata nakon odluke o dodjeli potpore, a druga rata nakon provedenih aktivnosti. Ova potpora se dodjeljuje za turizam u ruralnim područjima, tradicijske, umjetničke obrte i izradu suvenira, pružanje usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu i za preradu, marketing i izravnu prodaju lokalnih proizvoda.

Podmjerom 6.3. Europska unija daje bespovratna sredstva za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava. Iznos sredstava iznosi 15.000 eura kroz dvije rate. Prva nakon odobrenja potpore, a druga nakon provedenih aktivnosti. Nju koriste mala poljoprivredna gospodarstva za sve aktivnosti jednake podmjeri 6.1. Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima. Poljoprivredno gospodarstvo u roku podnošenja zahtjeva mora poslovati sa od 2.000 do 7.999 eura. Korisnik mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstva i mora izraditi poslovni plan i definirati ciljeve. Dužan je ostati i zadržati poljoprivredno gospodarstvo najmanje pet godina nakon konačne isplate potpore.

3.1.2.3.Mjera 4 „Ulaganja u fizičku imovinu“

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj izdvojio je 2,4 milijarde eura Republici Hrvatskoj, a od tog iznosa 668 milijuna eura namijenjeno je provedbi Mjere 4 „Ulaganja u fizičku imovinu“.

„Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ ili podmjera 4.1. dijeli se na tri operacije:

1. Operacija 4.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodastava,
2. Operacija 4.1.2. Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš,
3. Operacija 4.1.3. Korištenje obnovljivih izvora energijeg

U prvom i trećem slučaju, korisnici potpore su fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi osim fizičkih i pravnih osoba čija je ekonomska veličina manja od 6.000 eura za ulaganja u sektoru voća, povrća i cvijeća i manja od 8.000 eura za ulaganja u ostalim sektorima, te proizvođačke grupe/organizacije priznate sukladno Zakonu o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda, dok su u drugom slučaju korisnici sve fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

Sredstva se osiguravaju, 85% iz proračuna EU i 15% iz državnog proračuna. Intenzitet javne potpore je 50% od ukupno prihvatljivih troškova pa projektu, a može se uvećati za 20% ukoliko je mladi poljoprivrednik nositelj PG-a unutar pet godina, ukoliko je to zajednički

projekt, integrirani projekt, ulaganje u planinska područja, ulaganja povezana s agro-okolišnim i klimatskim djelatnostima i sl.

Pri Operaciji 4.1.1. sufinanciraju se objekti za životinje, zaštićeni prostori i objekti za uzgoj biljaka, sjemena i sadnog materjala te gljiva i ostali gospodarski objekti sa pripadajućim sadržajem, opremom i infrastrukturom. Također su sredstva namijenjena i za opremu za berbu, sortiranje i pakovanje, kupnju nove mehanizacije, opremanje objekata za skladištenje, hlađenje, čišćenje itd., ulaganja u podizanje novih ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada, ulaganja u sustav navodnjavanja, poboljšanje kvalitete zemljišta te radi povećanja energetske učinkovitosti.

Tablica 2. Javne potpore za Operaciju 4.1.1.

Najniža	5.000 eura
Najviša	2.000.000 eura
U sektoru govedarstva i svinjogojstva te njihovog tova, peradarstva, voća i povrća	1.000.000 eura
Kupnja nove poljoprivredne mehanizacije i opreme, radnih strojeva i gospodarskih vozila	1.000.000 eura
Kod ulaganja u zajednički/integrirani projekt	5.000.000 eura

Izvor: Autor

*3.000.000 eura isplaćuje se sektoru govedarstva i svinjogojstva te njihov tov, peradarstva, voća i povrća.

Prihvatljivi materijalni troškovi Operacije 4.1.2. su ulaganja u skladišta za stajski gnoj i digestate, opremu za rukovanje i korištenje stajskog gnoja i digestata i ulaganje u poboljšanje učinkovitosti korištenja gnojiva, sve to za vlastite potrebe od minimalno 70%. Sufinanciraju se i troškovi stjecanja objekata, strojeva i opreme kroz financijski leasing u punoj vrijednosti.

Prihvatljivi materijalni troškovi koji se sufinanciraju u Operaciji 4.1.3. su ulaganja u građenje i opremanje objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za vlastite potrebe, ulaganja u građenje i opremanje objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, ulaganja u građenje i opremanje objekata za

obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu te stjecanje objekata, strjeva i opreme kroz financijski leasing.

Tablica 3. Javne potpore za Operaciju 4.1.2. i Operaciju 4.1.3.

Najniža	5.000 eura
Najviša	1.000.000 eura
Kod ulaganja u zajednički/integrirani projekt	5.000.000 eura

Izvor: Autor

„Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda“ ili podmjera 4.2. sadrži dvije operacije:

1. Operacija 4.2.1. Povećanje dodatne vrijednosti poljoprivrednim proizvodima
2. Operacija 4.2.2. Korištenje obnovljivih izvora energije

Korisnici ovih potpora su fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti preradom životinjskih proizvoda, mlijeka, jaja, meda itd., osim proizvoda ribarstva.

Kao i kod podmjere 4.1. 85% sredstava osigurava se iz proračuna Europske unije, a 15% iu državnog proračuna. Intenzitet javne potpore iznosi 50%, po projektu, od ukupnih prihvatljivih troškova, a može se povećati za 20% ukoliko se ulaže unutar Europskog investicijskog partnerstva za poljoprivrednu produktivnost i održivost i proizvođačke organizacije.

Materijalni troškovi koji se sufinanciraju pri Operaciji 4.2.1. su ulaganja u građenje i opremanje objekata za poslovanje s mlijekom i preradom mlijeka, a klanje, rasijecanje, preradu te uskladištenje hrane životinjskog podrijetla, za sakupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi, za preradu voća, povrća, grožđa (osim za proizvodnju vina), bilja, cvijeća i gljiva, za preradu maslina, žitarica, uljarica i industrijskog bilja, za preradu, punjenje i pakiranje pčelinjih proizvoda i drugih proizvoda, sve sa pripadajućom opremom i infrastrukturom. Sufinanciraju se ulaganja u mehanizaciju, gospodarska vozila, strojeve, opremu, gospodarske objekte, upravne prostorije, objekte za obradu otpadnih voda, filtriranje zraka i rashladne sustave, laboratorije i njemu opremu,

povećanje energetske učinkovitosti, te stjecanje objekata, strojeva i opreme kroz financijski leasing.

Tablica 4. Javne potpore Operacije 4.2.1.

Najniža	10.000 eura
Najviša	3.000.000 eura
Ulaganje u objekte za preradu mesa	5.000.000 eura
Ulaganje u objekte za preradu mlijeka	5.000.000 eura

Izvor: Autor

Sufinanciranje prihvatljivih materijalnih troškova u Operaciji 4.2.2. omogućuje se ukoliko se ulaže u objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za potrebe vlastitih proizvodnih pogona, objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i objekata za obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu na poljoprivrednim površinama, te stjecanje objekata, strojeva i opreme kroz financijski leasing.

Tablica 5. Javne potpore Operacije 4.2.2.

Najniža	10.000. eura
Najviša	1.000.000 eura

Izvor:Autor

Zahtjev za potporu se podnosi putem AGRONET sustava kojem korisnik može pristupiti nakon upisa u Evidenciju korisnika potpora u ruralnom razvoju i ribarstvu, dok operativnu provedbu Programa obavlja Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

3.1.3. Krediti

Kredit ili zajam je imovinskopravni odnos između vjerovnika (zajmodavca, kreditora) i dužnika (zajmoprimca) u kojem prvi subjekt ustupa drugome svoj novac, robu ili uslugu za određeno razdoblje, a zajmoprimac preuzima obvezu da će ugovorom predviđenu dužnost uredno i na vrijeme ispuniti. Kredit je realan ugovor jer nastaje od trenutka predaje novca ili

robe, a kreditni odnosi su dobrovoljni i u njih mogu stupiti pravne ili fizičke osobe ukoliko su kreditno sposobne. (Cvijenović, 2008.)

Kreditno sposobni su oni koji prema određenim pravnim propisima mogu sklapati kreditne ugovore, preuzeti odgovornost za odgovarajuće obveze te svojim imovinskim stanjem garantirati ispunjenje budućih obaveza prema kreditoru. Najčešći motivi za davanje kredita su dobivanje kamata, realizacija robe i usluga i unapređivanje i usmjeravanje proizvodnje i potrošnje društva.

Kreditna sposobnost korisnika povećava se kreditima namijenjenim za proizvodnju. Oni mogu biti obrtni ili investicijski. Investicijski kredit u poljoprivredi služi za kupovinu zemljišta, izvođenje melioracije, za nabavu suvremene tehnologije, podizanje dugogodišnjih nasada, za nabavku stoke itd. Oni omogućuju proširenje i modernizaciju proizvodnih kapaciteta, dok obrtni krediti omogućuju povećanje opsega proizvodnje i kontinuitet proizvodnje, racionalnije korištenje osnovnih sredstava i dr.

Zbog niske razine samofinanciranja investicija, sporog obrta kapitala zbog bioloških karakteristika biljnih i životinjskih proizvoda, utjecaja primarnih činitelja na opseg proizvodnje, manje elastičnosti investicija i postojanja dva sektora, obiteljskog gospodarstva i državnog – poslovnog subjekta, kreditna politika u poljoprivredi bi trebala uvesti olakšice kao što su niže i beneficirane kamate, duži rokovi otplate, odgoda počeka otplate i sl.

Prema Petraču postoje tri vrste kredita:

1. Komercijalni ili trgovački kredit je onaj gdje se razmjenjuju roba ili usluga s novcem između poduzeća i kupca.
2. Novčani kredit je onaj kod kojeg se sredstva i daju i vraćaju u novcu.
3. Naturalni kredit je onaj kod kojeg se sredstva daju i vraćaju u naturi.

Tablica 6. Podjela kredita prema vremenu dugovanja

Krediti prema vremenu dugovanja		
Kratkoročni kredit	Srednjoročni kredit	Dugoročni kredit

Izvor: Autor

Kratkoročni krediti daju se na vrijeme do jedne godine, srednjoročni na vrijeme do pet godina, a dugoročni na više od 10 godina.

Tablica 7. Podjela kredita prema namjeni

Krediti prema namjeni						
Namjenski				Nenamjenski		
Stambeni	Auto kredit	Poljoprivredni	Potrošački	Gotovinski	Hipotekarni	Lombardni

Izvor: Autor

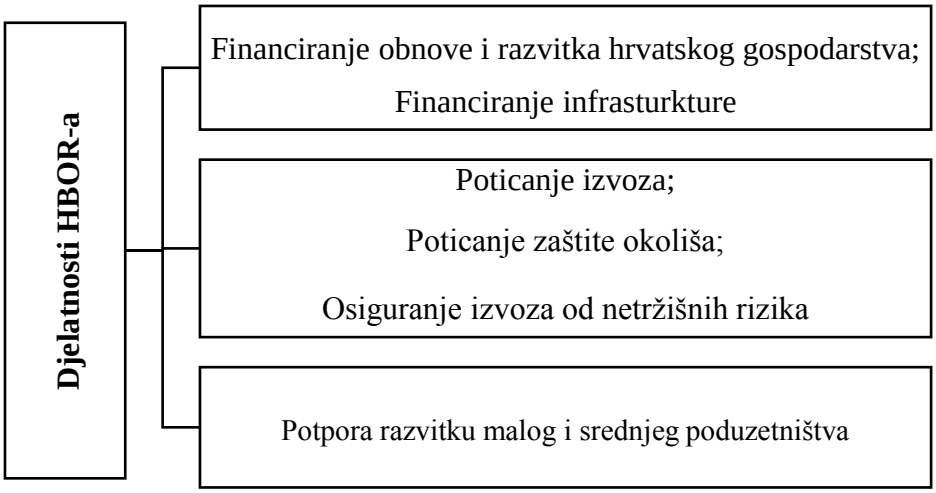
Namjenski krediti obvezuje dužnika na točnu namjenu kredita (npr. izgradnja poslovnog objekta, kupovina novog ili rabljenog automobila, kupovina poljoprivrednog zemljišta, mehanizacije, kupovina robe). Nenamjenski krediti daju se bez određene namjene korištenja sredstava.

4. MODELI FINANCIRANJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Modeli financiranja su razni uvjeti koje nude banke radi financiranja poljoprivrede. Uglavnom se baziraju na potrebe i mogućosti poljoprivrednih proizvođača koje se očituju na tržištu kako bi olakšali svakodnevno poslovanje.

4.1.Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)

HBOR je razvojna i izvozna banka osnovana sa svrhom kreditiranja obnove i razvitka hrvatskog gospodarstva.

Slika 2. Osnovne djelatnosti HBOR-a

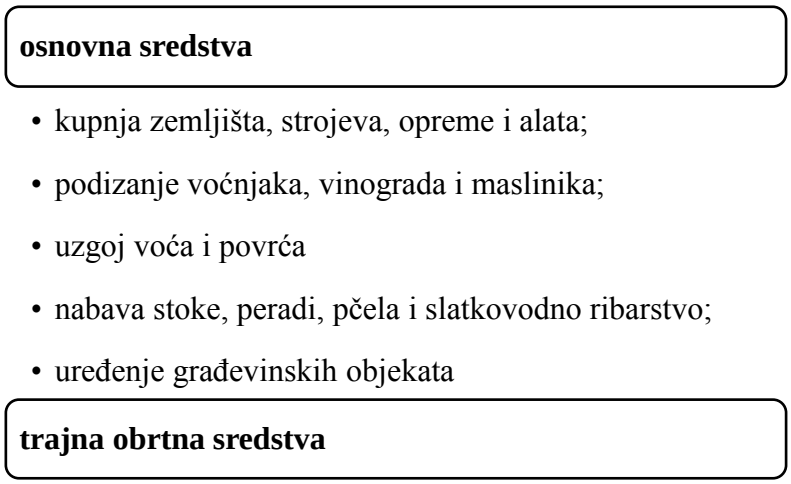
Izvor: Autor

HBOR omogućuje dugoročno financiranje pothvata poslovnih subjekata u svrhu financijske podrške i razvoja hrvatskog gospodarstva, izravno ili putem poslovnih banaka s kojima je potpisan ugovor o suradnji. Uz to, daje kredite za poticanje i razvoj poljoprivredne proizvodnje kako bi se slika gospodarskog razvitka Republike Hrvatske poboljšala.

4.1.1. Poljoprivreda i ujednačen razvoj

Velika pažnja se pridodaje programu kreditiranja poljoprivrede i malog gospodarstva na područjima od posebne državne skrbi, gdje se posvećuju malim i srednjim poduzetnicima.

Namjena kredita su ulaganja u:

Slika3 . Namjena kredita za poljoprivredu i ujednačen razvoj

Izvor: Autor

Korisnici kredita mogu biti mali i srednji poduzetnici, te poslovne banke koje imaju zaključen ugovor o suradnji sa HBOR-om.Mali i srednji poduzetnici korisnici su svi oni koji ulažu na području posebne državne skrbi, potpomognuta područja, brdsko-planinska područja, otoke te oni koji ulažu u poljoprivredu i preradu poljoprivrednih proizvoda (trgovačka društva, ustanove, zadruge, obrtnici, poljoprivrednici i ribari).

Kreditirati se može putem suradnih poslovnih banaka koje zaključuju ugovor o kreditu s krajnjim korisnicima, nakon što nadležno tijelo HBOR-a odobri kredit ili podjelom rizika navedenim u dokumentaciji.

*Tablica 8.*Kredit za poljoprivredu i ujednačen razvoj

Iznos kredita	Najniži	80.000,00 kn
	Najviši	3.500.000,00 kn
Poček	Do 3 godine	
	Do 5 godina – podizanje ili restrukturiranje dugogodišnjih nasada	
Rok otplate	Do 14 godina s počekom	
Način otpalte	Rate – mjesečne ili tromjesečne	
Kamata stopa	2% i 4% godišnje	
Naknade	Za obradu kredita:>500,00 kn; 0,8% na iznos kredita	
	Za rezervaciju sredstava 0,25% godišnje	
Rok korištenja kredita	12 mjeseci	

Izvor: Autor

Kredit se podiže u iznosu od 80.000,00-3.500.000,00 kuna kojim HBOR kreditira do 100% predračunske vrijednosti bez PDV-a. Otplata je moguća uz mjesečne i tromjesečne rate do 14 godina, uključujući poček u kojem glavnica miruje, a plaćaju se dospjele kamate. Kamatnu stopu od 2% plaćaju jedinice lokalne samouprave iz I. skupine[1] i II. skupine[2], a kamatne stope od 4% ostali gospodarski subjekti. HBOR, sukladno propisima i mogućnostima krajnih korisnika, odobrava poticajne kamatne stope: opću, koja ovisi o referentnoj kamatnoj stopi, izvorima financiranja i kretanju HBOR-a na financijskom tržištu, i poticajnu kamatnu stopu koja se odobrava kada je efektivna kamatna stopa niža od referentne. Kamate se, do prijenosa kredita u otplatu, obračunavaju kvartalno u visini redovnih kamata. Naknada za obradu kredita naplaćuje se prije ili istodobno s prvim korištenjem kredita, a za rezervaciju sredstava, naknada se obračunava kvartalno 30 dana od datuma ugovora kredita. Rok korištenja kredita je do 12 mjeseci, a na zahtjev korisnika može se odobriti duži ili kraći rok. Kredit za državne potpore se odobrava ukoliko potpora ima učinak poticaja.

[1] JLS I. skupine su jedinice čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka Republike Hrvatske
[2] JLS II. skupine su jedinice čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske

4.1.2. Gospodarstvo

Program kreditiranja gospodarstva obuhvaća ulaganja u modernizaciju, istraživanje i nabavu nove tehnologije, ulaganja u postojeću i novu proizvodnju , u istraživanje i razvoj novih proizvoda, istraživanje tržišta i ulaganje marketing.

Krediti su namijenjeni za ulaganja u:

osnovna sredstva

- zemljište i građevinski objekti
- oprema i uređaji
- osnovno stado
- podizanje dugogodišnjih nasada

trajna obrtna sredstva

*Slika 4.*Namjena kredita za gospodarstvo

Izvor: Autor

Korisnici ovog kredita mogu biti trgovačka društva, obrtnici, zadruge, ustanove i poslovne banke koje su u suradnji sa HBOR-om.

kreditiranje putem poslovnih banaka	kreditiranje po modelu poslovnih banaka	kreditiranje po modelu podjele rizika	kreditiranje podređenim dugom

Slika 5. Način kreditiranja

Izvor: Autor

*Tablica 9.*Kredit za gospodarstvo

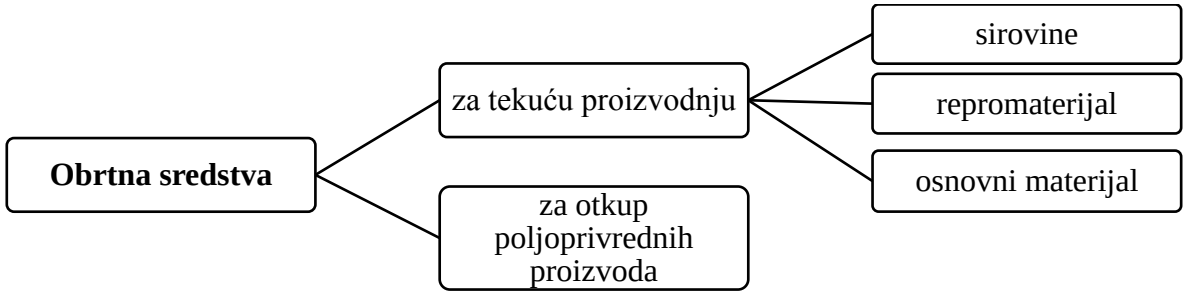
Iznos kredita	Najniži	700.000,00 kn
	Najviši	Nije ograničen
Poček	Do 3 godine	
	Do 5 godina za podizanje i restrukturiranje dugogodišnjih nasada	
Rok otplate	Do 12 godina (uključujući poček)	
	Do 17 godina (uključujući do 4 počeka)	
Način otplate	Rate – tromjesečne	
Kamatna stopa	2% i 4%	
Naknade	Za obradu kredita: >500,00 kn; 0,8% na iznos kredita	
	Za rezervaciju sredstava: 0,25% na iznos neiskorištenih sredstava	
Rok korištenja	Do 12 mjeseci	

Izvor: Autor

Ovisno o HBOR-ovim financijskim sredstvima, investicijskom projektu i mogućnostima korisnika, određuje se najviši iznos kredita, no oni krediti manji od 700.000,00 kn se neće razmatrati. HBOR kreditira do 75% predračunske vrijednosti bez PDV-a. Rok otplate kredita je do 12 godina uključujući i poček, no može se odobriti i na 17 godina uključujući do 4 počeka. Kamatne stope, poticajne kamatne stope, naknade i rok korištenja jednake su kao i u prvom slučaju

4.1.3. Kreditiranje pripreme poljoprivredne proizvodnje

Ovim programom kreditiraju se obrtna sredstva potrebna za nesmetano odvijanje poljoprivredne proizvodnje.

Slika 6. Obrtna sredstva potrebna za poljoprivrednu proizvodnju

Izvor: Autor

Korisnici ovog kredita su fizičke i pravne osobe (mikro, malih i srednjih poduzeća) koje koriste kredit po ovom Programu i poslovne banke koje imaju ugovorenu suradnju s HBOR-om.

Tablica 10. Kreditza pripremu poljoprivredne proizvodnje

Iznos kredita	Najniži	50.000,00 kn
	Najviši	Nije ograničen
Rok otplate	Do 12 mjeseci	
Način otplate	Rate – mjesečne ili tromjesečne	
	Jednokratno	
Kamate	Mjesečne ili tromjesečne	
Kamatna stopa	3% godišnje	
Naknade	Za obradu kredita: >500,00 kn; 0,8% na iznos kredita	

Izvor: Autor

HBOR će povrat prethodno uloženih sredstava prihvaćati za obavljena plaćanja za pripremu poljoprivredne proizvodnje u pravilu najduže tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva za kredit. Najniži iznos kredita je 50.000,00 kn, dok najviši nije ograničen, a ovisi o potrebi za obrtnim sredstvima i raspoloživosti sredstava HBOR-a. Otplaćuje se 12 mjeseci u jednakim mjesečnim ili tromjesečnim ratama ili jednokratno. Kamata stopa je promjenjiva, a kamate se obračunavaju i naplaćuju mjesečno ili tromjesečno. Poticajne kamatne stope jednake su kao i kod kreditiranja poljoprivrede i ujednačenog razvoja.

4.2.Kreditna banka Zagreb (KBZ)

Kreditna banka Zagreb nudi različite kredite temeljena prema potrebama. Između ostalih tu se nalaze i namjenski kunski poljoprivredni krediti za razvoj poljoprivrednog gospodarstva.

Poljoprivredni kredit odobrava se za individualne poljoprivrednike u svrhu razvoja gospodarstva. Poljoprivrednici su fizičke osobe koje imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj gdje obavljaju djelatnost. Kredit se koristi za kupnju sirovina i ostalog repromaterijala za tekuću proizvodnju u poljoprivredi.

*Tablica 11.*Poljoprivrednog kredita KBZ-a

Iznos kredita	Najniži	5.000,00 kn
	Najviši	40.000,00 kn
Kamatna stopa	Za klijente	Redovna kamata 7,59%
	Za ne klijente	Redovna kamata 8,59%
		Interkalarna kamata
		Zatezna kamata
Naknada	Za klijente	1,50%
	Za ne klijente	2,00%
Rok otplate	Do 12 mjeseci	
Način otplate	Jednaki mjesečni anuiteti	
	Kamate – mjesečno	
Naknade	Za obradu kredita – određen postotak od iznosa kredita	

Izvor: Autor

Ovaj kredit se odobrava u iznosima od 5.000,00 do 40.000,00 kuna na 12 mjeseci. Otplaćuje se u jednakim mjesečnim anuitetima ili kamatama. Kamatna stopa i za klijente i za ne klijente je godišnja i promjenjiva. Ne klijenti plaćaju i interkalarne kamate, koje su u visini redovne kamatne stope, i zatezne kamatne koje su u visini stope važeće zakonske kamatne stope. Naknade se određuju prema visini kredita. Punoljetna fizička osoba, ne starija od 65 godina, s prebivalištem u Republici Hrvatskoj može biti korisnik kredita čija je prosječna mjesečna plaća 5.510,00 ili više.

4.3.Privredna banka Zagreb

Za sve poljoprivrednike uključene u sustav poticaja poljoprivredne proizvodnje, Privredna banka Zagreb je uvela posebnu liniju kredita – PBZ Agro.

PBZ Agro kredit namijenjen je poljoprivrednicima uključenim u sustav poticaja Ministarstva poljoprivrede. Kreditiraju se jednogodišnje ratarske kulture, jedna ili više njih koje imaju isti kalendarski ciklus sadnje, žetve i otkupa.

Tablica 12. Način utvrđivanja visine kredita prema vrsti poljoprivredne kulture

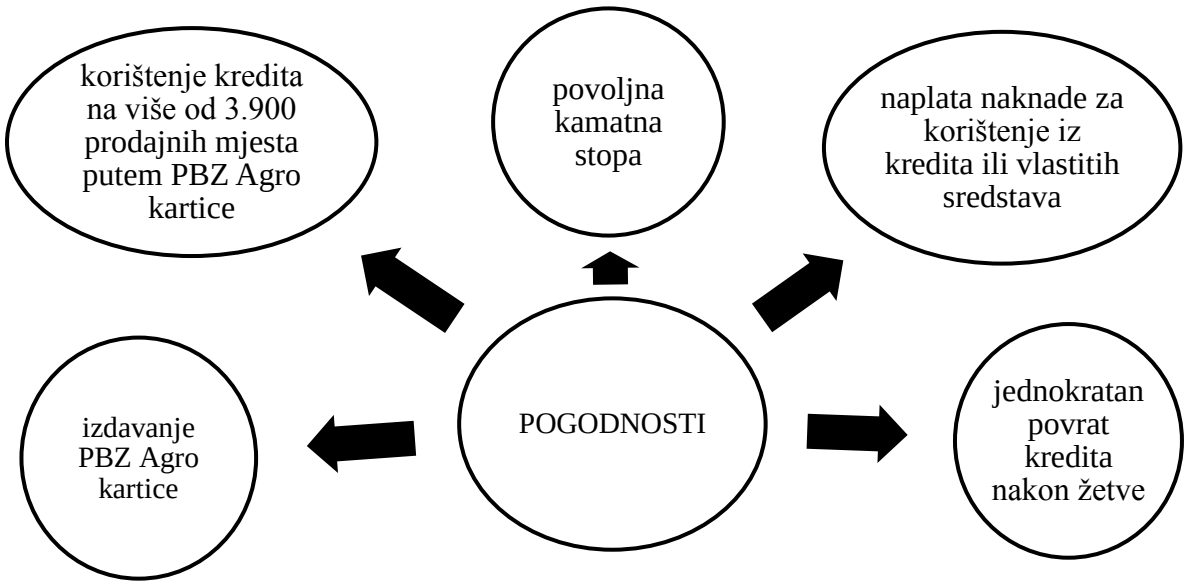
Poljoprivredna kultura	**Iznos jediničnog kredita po ha**
Pšenica, kukuruz, ječam, soja	4.000,00
Raž, tritikale, zob, proso	3.500,00
Uljana repica, suncokret	4.500,00
Šećerna repa	8.000,00

Izvor: PBZ AGRO letak, veljača 2015.

Visina kredita se izračunava tako da se iznos jediničnog kredita po hektaru pomnoži sa brojem hektara na kojima se uzgaja određena poljoprivredna kultura.

Primjer: Uzgaja se 5 ha pšenice, 2 ha tritikale i 2 ha šećerne repe.

5 ha x 4.000 + 2 ha x 3.500 + 2 ha x 8.000 = 43.000,00 kn (najveći mogući iznos kredita).

Slika 7. Pogodnosti PBZ Agro kredita

Izvor: Autor

Tablica 13. PBZ Agro kredita

Iznos	Najniži	40.000,00 kn
	Najviši	500.000,00 kn
Kamatna stopa	Fiksna	7%
Kamate	Mjesečne	
Naknada	Jednokratna	1,5%
Rok korištenja	11 mjeseci	
Rok kredita	12 mjeseci	

Izvor: Autor

Visina kredita ovisi o prijavljenoj poljoprivrednoj površini određene ratarske kulture u Zahtjevu za kredit i Ugovoru o otkupu i kreće se između 40.000,00 i 500.000,00 kn. Koristiti se na 11 mjeseci uz fiksnu kamatnu stopu od 7% i mjesečne kamate. Kredit se koristi preko PBZ Agro kartice, instrumenta korištenja kredita sklapanjem Ugovora o kreditu i utvrđivanjem instrumenata osiguranja s bankom, a omogućuje kupovinu sirovina, reprodukcijskog materijala, stočne hrane i drugih potrebnih stvari za proces poljoprivredne proizvodnje. Korisnici kartice su poljoprivrednici uključeni u sustav poticaja proizvodnje koji koriste kredite PBZ-a za financiranje poljoprivredne proizvodnje. Izdaje na 3 godine korisnicima kredita kao što su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrtnici i zadruge.

Putem kartice se ostvaruje kupnja proizvoda namijenjenih poljoprivrednoj proizvodnji plaćanjem preko EFT-POS uređaja, bez naknade, te se transakcije autoriziraju potpisom korisnika kartice. Korisnik kartice mora biti isključivo osoba na čije ime glasi. Kartica se koristi samo za vrijeme aktivnih kredita jer je svako korištenje kartice korištenje kredita. Ukupni limit potrošnje određen je visinom odobrenog kredita, a uvid u stanje je besplatno preko EFT-POS uređaja. Također, PBZ obavještava korisnika kredita o transakcijama osnovnih i dodatnih korisnika kartica.

4.4.Hrvatska poštanska banka

Agro ponudom HPB nudi dugoročne namjenske kredite individualnim poljoprivrednicima i pravnim osobama za razvoj gospodarske djelatnosti. Krediti su namijenjeni za kupnju, izgradnju, rekonstrukciju gospodarskih objekata, kupnju opreme, strojeva, alata i sredstava za

obavljanje poljoprivredne djelatnosti, kupnju poljoprivrednog zemljišta, osnovnog stada ili jata, podizanje dugogodišnjih nasada, voćnjaka, vinograda, maslinika i dr., te kupnju sirovina, repromaterijala i ostalog materijala.

Tablica 14. Kredit individualnim poljoprivrednicima za razvoj gospodarske djelatnosti

Kredit	Iznos (HRK)	Kamatna stopa*	Naknada	Rok otplate
Kredit za kupnju, izgradnju, dovršenje i adaptaciju gospodarskih objekata	10.000,00 – 1.500.000,00	6,99% (5,99%)	1,3%	13 – 180 mjeseci
Kredit za kupnju opreme, strojeva, alata i sredstava za obavljanje djelatnosti	10.000,00 – 1.000.000,00	6,99% (5,99%)	1,3%	13 – 120 mjeseci
Kredit za kupnju poljoprivrednog zemljišta	10.000,00 – 1.000.000,00	6,99% (5,99%)	1,3%	13 – 120 mjeseci
Kredit za kupnju i povećanje osnovnog stada ili jata	10.000,00 – 500.000,00	7,19% (6,19%)	1,3%	13 – 120 mjeseci
Kredit za podizanje dugogodišnjih nasada	10.000,00 – 500.000,00	6,99% (5,99%)	1,3%	13 – 120 mjeseci
Kredit za kupnju sirovina, repromaterijala i ostalog materijala	10.000,00 – 100.000,00	6,99% (5,99%)	1,3%	13 – 36 mjeseci

Izvor: Autor

* Redovna kamatna stopa iznosi 6,99%, godišnja je i promjenjiva. Kamatna stopa od 5,99% godišnje odnosi se na korisnike kredita kojima se isplaćuju poticaji ili neke druge državne subvencije na tekući račun Hrvatske poštanske banke.

Korisniku kredita otvara se tekući račun putem VISA kartice tekućeg računa s obročnom otplatom, Debit MasterCard beskontaktne kartice s odgodom plaćanja ili revolving kredita bez jamca i depozita i Maestro kartice tekućeg računa. Odobrava se prekoračenje u visini prosjeka tromjesečnog primanja bez naknade na 6 mjeseci, a maksimalan iznos je 30.000,00 kn uz fiksnu kamatnu stopu od 10,05%. Informacije o stanju sredstava na računu i visini prekoračenja korisnici mogu primiti putem HPB SMS/E-mail usluge. Za jednostavniji, brži i povoljniji pregled stanja, transakcija, brže plaćanje i još neke dodatne mogućnosti za rad s karticom Banka je osigurala Internet bankarstvo svim klijentima.

Hrvatska poštanska banka nudi i informativno-savjetodavnu podršku, HPB EU Desk, za sve korisnike koji žele povući sredstva iz EU fondova za svoj projekt. Daju informacije o EU fondovima, natječajima i prijavama, potrebnoj dokumentacije te pružaju usluge sufinanciranja projekta.

Agro krediti za poslovne subjekte su jednaki kreditima za individualne poljoprivrednike po iznosu i roku otplate kredita, no razlikuju se po kamatnoj stopi, naknadama za obradu kredita i počeku.

Tablica 15. Kredit pravnim osobama za razvoj gospodarske djelatnosti

Kredit	Iznos (HRK)	Kamatna stopa	Naknada	Rok otplate
Kredit za kupnju, izgradnju, dovršenje i adaptaciju gospodarskih objekata	10.000,00 – 1.500.000,00	Trgovačkim društvima, obrtnicima i zadrugama = kamatna stopa za pravne osobe OPG-i i poljoprivrednici = minimalna – 7,99% = maksimalna – 9,99%	Od 12 – 24 mjeseca: 2,48% Od 24 – 60 mjeseci: 2,99% Od 60 – 180 mjeseci: 3,39%	13 – 180 mjeseci
Kredit za kupnju opreme, strojeva, alata i sredstava za obavljanje djelatnosti	10.000,00 – 1.000.000,00			13 – 120 mjeseci
Kredit za kupnju poljoprivrednog zemljišta	10.000,00 – 1.000.000,00			13 – 120 mjeseci
Kredit za kupnju i povećanje osnovnog stada ili jata	10.000,00 – 500.000,00			13 – 120 mjeseci
Kredit za podizanje dugogodišnjih nasada	10.000,00 – 500.000,00			13 – 120 mjeseci
Kredit za kupnju sirovina, repromaterijala i ostalog materijala	10.000,00 – 100.000,00			13 – 36 mjeseci

Izvor: Autor

Trgovačkim društvima, obrtnicima i zadrugama kamatna stopa je jednaka visini kamatne stope HPB-a za pravne osobe. Obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i poljoprivrednicima kojima se isplaćuju poticaj i državne subvencije na račun Banke, minimalna kamatna stopa je promjenjiva i iznosi 7,99%, a maksimalna 9,99% godišnje. Obračunavaju se i interkalarne i zatezne kamate te uvećana redovna kamata.

Tablica 16. Usporedba dugoročnih kredita HBOR-a i HPB-a

Krediti	**HBOR – Poljoprivreda i ujednačen razvoj**	**HBOR – Gospodarstvo**	**HPB – Agro ponuda za individualne poljoprivrednike**	**HPB – Agro ponuda za poslovne subjekte**
Iznos kredita (HRK)	80.000-3.500.000	700.000 – neograničeno	10.000-1.500.000	10.000-1.500.000
Kamatna stopa	2% i 4%	2% i 4%	6,99% (5,99%)	7,99% i 9,99%
Rok otplate	14 godina s počekom	12 godina s počekom 17 godina s 4 počeka	13 – 180 mjeseci	13 – 180 mjeseci Poček do 6, 12 i 36 mjeseci
Naknade	0,8% za obradu kredita 0,25% za rezervaciju sredstava	0,8% za obradu kredita 0,25% za rezervaciju sredstava	1,3%	2,48% 2,99% 3,39%

Izvor: Autor

Ova četiri dugoročna kredita uvelike se razlikuju. HBOR nudi iznosom veće kredite uz manju kamatnu stopu i manje naknade i kraći rok otplate, dok Hrvatska poštanska banka nudi manje iznose kredita uz puno veće kamatne stope i naknade i kraći rok otplate.Dakle, Hrvatska banka za obnovu i razvitak nudi daleko povoljnije kredite zbog manje kamatne stope i nižih naknada bez obzira na visinu iznosa kredita. Iako su različite namjene, veliki dio financijskih sredstava daje se za poticanje održivog gospodarstva.

Tablica 17. Usporedba kreditiranja KBZ-a, PBZ-a i HBOR-a

Vrste kredita	**KBZ Poljoprivredni kredit**	**PBZ Agro kredit**	**HBOR – Kredit za pripremu poljoprivredne proizvodnje**
Iznos kredita	5.000-40.000	40.000-500.000	50.000-neograničeno
Kamatna stopa	7,59%	7%	3%
Naknada	1,5%	1,5%	0,8%
Rok otplate	12 mjeseci	12 mjeseci	12 mjeseci

Izvor: Autor

Usporedivši ova tri kredita, na očigled je da najpovoljnije uvjete ima Hrvatska banka za obnovu i razvitak sa kreditom za pripremu poljoprivredne proizvodnje. Povoljnijim ga čine veći minimalan iznos i neograničen maksimalan iznos sredstava s nižom kamatnom stopom i naknadom. Međutim, PBZ Agro kredit prati proizvodnju i izdvaja onoliki iznos kredita koji odgovara umnošku jediničnog kredita po hektaru određene poljoprivredne kulture i broju hektara na kojima se nalazi kultura. Kredit Kreditne banke Zagreb u ovom slučaju je nepogodniji zbog veće kamatne stope i manjeg iznosa kredita.

5. SWOT ANALIZA

SWOT analiza instrument koji prikazuje dobre i loše strane poduzeća. Prikazuje sučeljavanje snage sa slabostima i prilika sa prijetnjama. Na osnovu SWOT analize planiraju se budući ciljevi i zadaci, određuje se buduća pozicija poduzeća, uočavaju se problemi i otkriva se konkurencija.

Tablica 18. SWOT analiza izvora financiranja

SNAGA	**SLABOSTI**
Brzina financiranja iz kredita	Visoke kamatne stope
Različite linije kredita	Kratak rok otplate kredita
Poticanje razvoja cjelokupnog gospodarstva	Nedovoljan iznos kredita
Poticanje malih i srednjih poljoprivrednika	Povratna sredstva
Nepovratna sredstva iz EU fondova	
PRILIKE	**PRIJETNJE**
Veća potražnja za izvorima financiranja	Nestabilno gospodarsko stanje
Razvijanje novih linija kredita	Nedovoljno sredstava
Kamate	"Propadanje" banaka

Izvor: Autor

Krediti se dodjeljuju na osnovu kreditne sposobnosti koja se prikazuje preuzimanjem odgovornosti zajmoprimca da će poštivati i moći ispuniti pravne propise. Za odobravanje i isplatu može proći svega par dana. Komercijalne banke nude različite linije kredita kako bi mogli zadovoljiti različite potrebe korisnika. Europski fondovi nude nepovratna sredstva čime potiču rast i razvoj gospodarstva, pa tako i razvoj malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava zajedno sa svim investicijama u poljoprivredi.

Kako je već spomenuto, zbog posebnosti poljoprivrede, potrebne su olakšice koje poljoprivrednicima pomažu da opstanu ali i da se razvijaju te osvajaju i nova tržišta. Problem donose i neka povratna sredstva ukoliko ne dođe do ostvarenja poslovnog plana u određenim rokovima.

Kreiranjem novih vrsta kredita proširuju se mogućnosti uzimanja kredita drugih poljoprivrednika, koji zbog svojih mogućnosti, odnosno nemogućnosti, nisu bili kreditno sposobni. Time banka ostvaruje reputaciju i uvećava svoju novčanu masu.

Ekonomsko stanje u državi znatno utječe i na banke. Odobravanjem kredita iznad limita, odobravanje kredita za neisplative projekte smanjuju se sredstva što odvodi banke u stečaje.

6. ZAKLJUČAK

Poljoprivreda je proizvoda djelatnost koja za glavnu funkciju ima stvaranje proizvoda nove vrijednosti. Ona osigurava egzistenciju ljudi dajući nam glavnu potrebu za život, a to je hrana. Poljoprivreda, također, uvelike sudjeluje pri zapošljavanju radno sposobnog stanovništva, sudjeluje u gospodarskom rastu, a neki dijelovi kao ekološka poljoprivreda, potiču zaštitu okoliša. Važni činitelji u poljoprivrednoj proizvodnji su suvremena tehnika i tehnologija, koje nužno zahtijevaju financijska sredstva.

Kako bi se sve to ostvarilo potrebni su veliki financijski izdaci. Komercijalne banke u tu svrhu kreiraju posebne linije kredita za financiranje poljoprivredne proizvodnje. Ovisno o potrebama poljoprivrednika, biraju se najpovoljniji i najbolji krediti.No zbog svojih karakteristika, niskog stupnja samofinanciranja, sezonskog karaktera, niskog koeficijenta obrtaja, bioloških karaktera biljne i životinjske proizvodnje, manje elastičnosti investicija, diversificirane proizvodnje, potrebne su mnoge olakšice pri kreditiranju. Te bi se olakšice trebale očitovati u dužem roku otplate, odgoda počeka otplate, nižim beneficiranim kamatama.

Ovim radom analizirane su četiri banke sa različitim linijama kredita poljoprivredne proizvodnje. Privredna banka Zagreb uvela je Agro kreditne kartice kojim se lakše nabavlja reprodukcijski materijal, i sve to zajedno olakšava rad poljoprivrednih gospodarstava i omogućuje proširenje, opstanak i ostvarenja želja i potreba. Ovaj kratkoročni kredit daje bolje mogućnosti u odnosu na ostala dva kratkoročna kredita. Među dugoročnim kreditima suprotstavljeni su krediti Hrvatske banke za obnovu i razvitak sa svojim velikim iznosima sredstava, nižim kamatnim stopama i naknadama te krediti Hrvatske poštanske banke koja omogućuje savjetovanje u vezi povlačenja sredstava iz europskih fondova i daje određene pogodnosti svojim korisnicima koji primaju državne poticaje.

Europski fondovi su najpogodniji način financiranja jer daju bespovratna sredstva ili financiraju veći dio poslovnog plana, no zahtijevaju dobar poslovni plan, opširnu dokumentaciju i dug period čekanja na odobrenje financijskih sredstava. Ipak, svaka novčana sredstva, održavaju poljoprivrednu proizvodnju, iako kod nas i uz visoke državne potpore, to znači opstanak obiteljskog gospodarstva.

7. POPIS LITERATURE

1. Cvijenović, V.; Marović, M.; Sruk, B. (2008.): Financiranje malih i srednjih poduzeća. Binoza Press, Zagreb.
2. Đerek, M. (2007.): Mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje. Diplomski rad, Vinkovci.
3. Jovanovac, S. (2012.): Principi uzgoja životinja. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
4. Karić, M. (2002.): Kalkulacije u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek.
5. Negro, Z. Frane (2001.): Financijski management. Visoka škola za turizam Šibenik, Šibenik.
6. Petrač, B. (2002.): Agrarna ekonomika. Ekonomski fakultet u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek.

Jedinica s interneta:

7. http://www.efos.unios.hr(21.09.2015.)
8. http://europski-fondovi.eu (21.09.2015.)
9. http://www.hpb.hr/ (21.09.2015.)
10. http://www.kbz.hr (22.07.2015.)
11. http://www.moj-bankar.hr(20.09. 2015.)
12. http://www.mps.hr(21.09.2015.)
13. Ministarstvo poljoprivrede: Pravilnik o provedbi mjere M04 „Ulaganja u fizičku imovinu“ http://www.mps.hr/ (21.09.2015.)
14. Ministarstvo poljoprivrede: Pravilnik o provedbi mjere M06 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“http://www.mps.hr/ (21.09.2015.)
15. http://www.propisi.hr/print.php?id=10486 (20.09.2015.)

8. SAŽETAK

Utvrđeno je da su krediti najčešći izvori financiranja poljoprivredne proizvodnje. Za njima slijede državni poticaji i poticaji europskih fondova. Krediti su brzi način, ali i skuplji način zbog kamata i naknada koje se plaćaju. Banke nude različite visine kredita, ovisno o potrebama prema razvoju poljoprivrede. Krediti se uglavnom koriste za opstanak postojećih poljoprivrednih gospodarstava, zamjenom postojeće tehnologije, isplatom plaća, no ovim se linijama kredita želi postići gospodarski rast, proširenje kapaciteta poljoprivrednog gospodarstva, poboljšanje i proširenje poljoprivredne proizvodnje, zapošljavanje, očuvanje okoliša i želi se potaknuti rad malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava. To je također u cilju države, koja izdvaja sredstva preko državnih poticaja. Iz fondova Europske unije, mogu se izvući bespovratna sredstva, no bitno je znati napraviti poslovni plan te imati znanje i vještine.

Ključne riječi: financiranje, državni poticaji, EU fondovi, krediti

9. SUMMARY

It was determined that the loans most common sources of financing agricultural production. They are followed by government incentives and subsidies European funds. The loans are a quick way, but more expensive way for interest and fees paid. Banks offer a variety of credit, depending on the needs of the development of agriculture. Loans are mainly used for the survival of existing farms, replacing existing technologies, payment of salaries, but these are credit lines to achieve economic growth, expansion of the capacity of the farm, the improvement and expansion of agricultural production, employment, the environment and want to encourage small and medium sized farms. It is also the aim of the state, which allocates funds through government incentives. European Union funds can be drawn grant, but it is important to know to make a business plan and have the knowledge and skills.

Keywords: finance, government subsidies, EU funds, loans

10. POPIS TABLICA

Red. broj	Naziv tablice	Str.
1.	Fondovi Kohezijske politike	8
2.	Javne potpore za Operaciju 4.1.1.	12
3.	Javne potpore za Operaciju 4.1.2. i Operaciju 4.1.3.	13
4.	Javne potpore Operacije 4.2.1.	14
5.	Javne potpore Operacije 4.2.2.	14
6.	Krediti prema vremenu dugovanja	15
7.	Krediti prema namjeni	16
8.	Kredit za poljoprivredu i ujednačen razvoj	19
9.	Kreditu za gospodarstvo	21
10.	Kredit za pripremu poljoprivredne proizvodnje	22
11.	Poljoprivrednog kredita KBZ-a	23
12.	Način utvrđivanja visine kredita prema vrsti poljoprivredne kulture	24
13.	PBZ Agro kredita	25
14.	Kredit individualnim poljoprivrednicima za razvoj gospodarske djelatnosti	26
15.	Kredit pravnim osobama za razvoj gospodarske djelatnosti	27
16.	Usporedba kredita HBOR-a	28
17.	Usporedba kreditiranja KBZ-a, PBZ-a i HBOR-a	29
18.	SWOT analiza izvora financiranja	30

11. POPIS SLIKA

Red. broj	Naziv slike	Str.
1.	Podjela poljoprivrede	3
2.	Osnovne djelatnosti HBOR-a	17
3.	Namjena kredita za poljoprivredu i ujednačen razvoj	18
4.	Namjena kredita za gospodarstvo	20
5.	Način kreditiranja	20
6.	Obrtna sredstva potrebna za poljoprivrednu proizvodnju	21
7.	Pogodnosti PBZ Agro kredita	24

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Završni rad

IZVORI FINANCIRANJA U POLJOPRIVREDI
SOURCES OF FINANCING IN AGRICULTURE

Mirna Tukara

Sažetak:Utvrđeno je da su krediti najčešći izvori financiranja poljoprivredne proizvodnje. Za njima slijede državni poticaji i poticaji europskih fondova. Krediti su brzi način, ali i skuplji način zbog kamata i naknada koje se plaćaju. Banke nude različite visine kredita, ovisno o potrebama prema razvoju poljoprivrede. Krediti se uglavnom koriste za opstanak postojećih poljoprivrednih gospodarstava, zamjenom postojeće tehnologije, isplatom plaća, no ovim se linijama kredita želi postići gospodarski rast, proširenje kapaciteta poljoprivrednog gospodarstva, poboljšanje i proširenje poljoprivredne proizvodnje, zapošljavanje, očuvanje okoliša i želi se potaknuti rad malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava. To je također u cilju države, koja izdvaja sredstva preko državnih poticaja. Iz fondova Europske unije, mogu se izvući bespovratna sredstva, no bitno je znati napraviti poslovni plan te imati znanje i vještine.

Ključne riječi: financiranje, državni poticaji, EU fondovi, krediti

Summary: It wasdetermined that the loans most common sources of financing agricultural production. They are followed by government incentives and subsidies European funds. The loans are a quick way, but more expensive way for interest and fees paid. Banks offer a variety of credit, depending on the needs of the development of agriculture. Loans are mainly used for the survival of existing farms, replacing existing technologies, payment of salaries, but these are credit lines to achieve economic growth, expansion of the capacity of the farm, the improvement and expansion of agricultural production, employment, the environment and want to encourage small and medium sized farms. It is also the aim of the state, which allocates funds through government incentives. European Union funds can be drawn grant, but it is important to know to make a business plan and have the knowledge and skills.

Keywords: finance, government subsidies, EU funds, loans

Datum obrane: